

Diakonias klimatbudskap 2010

För Diakonia handlar klimatfrågan om rättvisa och fattiga människors rätt till utveckling. I-länderna har ett mycket stort ansvar för klimatförändringarna, men det är de fattiga människorna som drabbas hårt av konsekvenserna.

Klimatförändringar och fattigdom hör ihop:

- 1,7 miljarder människor har inte tillgång till rent vatten och siffran kan öka till 5 miljarder år 2025. Redan idag dör över 2 miljoner människor varje år, varav 90 procent är barn under fem år, på grund av brist på rent vatten. År 2020 beräknas mellan 75 och 250 miljoner människor utsättas för ökad brist på vatten till följd av klimatförändringarna.
- Varje år dör 2,7 miljoner människor av malaria varav 75 procent är barn i Afrika. Siffran kan mångdubblas på grund av klimatförändringarna.
- År 2050 kan 200 miljoner människor ha tvingats flytta till följd av stigande havsnivåer.
- De områden i världen som drabbas av torka har fördubblats mellan 1970 och början av 2000-talet. Med fler torrperioder kommer skördarna att minska.

Diakonias mandat och mervärde

Diakonias arbete med klimaträttvisa utgår från våra partnerorganisationers arbete med och för fattiga och utsatta människor. Kampanjen "Himlen har ett tak" sätter klimaträttvisa i fokus. Inför Köpenhamnsmötet i december 2009 lade Diakonia och Svenska kyrkan fram konstruktiva och realistiska förslag för klimaträttvisa. Förslagen pekar på åtgärder för att bygga allianser med utvecklingsländer, och bygger på principer och åtgärder från tidigare klimatlöften och klimatavtal. Det handlar om grundläggande rättvisepprinciper som tar hänsyn till historiska utsläpp och ländernas förmåga att bidra till nödvändiga klimatåtgärder.

Diakonias och Svenska kyrkans arbete var en del av den europeiska kampanjen *Countdown to Copenhagen*. I Sverige samlade vi in 25 000 namn för klimaträttvisa som vi i december överlämnade till regeringen. Totalt samlades en halv miljon namn in som överlämnades till klimatkonventionens exekutive sekreterare i Köpenhamn.

Köpenhamnsmötet blev ett misslyckande - men vi ger inte upp

Åtgärder mot klimatförändringarna måste fokusera på historiskt ansvar och kapacitet. I-länderna har stått för 75 procent av utsläppen fram till i dag, amerikanen släpper i genomsnitt ut fyra gånger så mycket som en kines och en EU-medborgare släpper ut sju gånger mer än en indier. Det är ett faktum att det är industriländernas industrialisering som skapat klimatförändringarna. Samtidigt är USA:s nationalinkomst per person sju gånger högre än Kinas. En EU-medborgare har en inkomst som är tio gånger högre än den genomsnittlige indierns.

Enligt den svenska regeringen berodde misslyckandet i Köpenhamn främst på beslutsregler i FN och bångstyriga diktaturer. Statsminister Fredrik Reinfeldt har menat att "Det var

demokratierna som drev på”. Diakonia delar inte den analysen. Sverige och andra industriländer hade inte insett vad klimaträttvisa handlar om och utvecklingsländerna lät sig inte bli överkörda av industriländerna. Att som Fredrik Reinfeldt inte tala om den faktiska skillnaden i BNP- och utsläppsnivå per person, är att bortse från fundamentala fakta och bäddar för låsningar i framtida förhandlingar.

Från ord till handling

I Diakonia och Svenska kyrkans klimatenkät 2009 utlovade en stor majoritet av riksdagspartierna ett mycket starkt stöd för klimaträttvisa. Men tyvärr syntes inte det i den praktiska politiken. Inom klimatförhandlingarna bidrog den svenska regeringen till att spela ner förväntningarna inför Köpenhamnsmötet, man väntade på att andra skulle agera och skyllde ifrån sig när mötet blev ett misslyckande. Sverige hade chansen att som EU-ordförande stå upp för rättvisan, men agerade istället passivt.

Diakonias sex konstruktiva förslag för att tina upp de stelfrusna klimatförhandlingarna:

1. Utsläppsminskningar som är tillräckliga och mätbara

Industriländerna har ett stort historiskt ansvar och en kapacitet att minska utsläppen snabbt. I ett första steg ska man minska utsläppen med 40 procent till år 2020 på hemmaplan och betala för minst lika stora minskningar i utvecklingsländerna. Det går inte att vänta på andra, Sverige och andra industriländer måste gå före.

2. Först finansiering – sedan utsläppsminskningar i utvecklingsländerna

Fattiga människor har knappt bidragit till utsläppen av växthusgaser och har rätt till utveckling. Industriländerna har använt en för stor del av atmosfären och nu måste de garantera finansiering av utsläppsminskningar i utvecklingsländerna. Det måste finnas substans och mätbarhet i finansieringslöftena.

3. Klimatfinansiering får inte tas från redan utlovade pengar till fattigdomsbekämpningen

Fattiga människors möjlighet till utveckling är allvarligt hotad av klimatförändringarnas konsekvenser. Klimatfinansiering är en konsekvens av industriländernas utsläpp av växthusgaser. Att göra som Sverige; ta pengar från utlovade biståndsmedel, är omoraliskt och i strid med vad Sverige och industriländerna redan utlovat, bland annat i Klimatkonventionen från 1992 och i Bali Action Plan från 2007.

4. Långsiktig förutsägbar klimatfinansiering

Det räcker inte att lova, man måste hålla löftena också. Industriländerna måste garantera långsiktig och förutsägbar finansiering. Det finns en rad förslag för detta, bland annat en internationell avgift på utsläpp från flyg och sjöfart och effektiv utsläppshandel. Sverige bör stödja dessa förslag.

5. Klimatfinansiering genom institutioner där de fattiga har inflytande

Institutionerna som kontrollerar klimatfinansieringen måste vara transparenta och påverkbara för mottagarna av pengarna. Världsbanken har inget förtroende som klimatbank och ska inte kontrollera pengarna. Kontrollen över klimatmiljarderna måste vara direkt underställd FN. Svenska klimatinsatser bör gå via FN, inte via Världsbanken.

6. Behåll Kyotoprotokollet

Kyotoprotokollet är det internationellt bindande avtal som finns. Det har för små ambitioner men en rättvis uppdelning mellan industri- och utvecklingsländer. Kyotoprotokollet bör kompletteras med andra avtal för att få med fler stora utsläppsländer. Att skapa ett enda nytt avtal för alla länder, som EU vill, är en stor risktagning och kan leda till ännu svagare juridisk bindning.

Industriländernas ledare svek de fattiga i Köpenhamn och vi som folkrörelse är besviken på våra ledare. Klimatförändringarna fortsätter att drabba de mest utsatta i världen; de som har bidragit minst till utsläppen av växthusgaser. Men klimatförändringarna går att stoppa med rättvis klimatpolitik. Den svenska regeringen måste agera efter det som Diakonia, våra samarbetsorganisationer och aktivister redan insett är nödvändigt – det är hög tid för klimaträttvisa.

Senast reviderad: 2010-02-23